

24. september 2022
FAS22090037

MINNISBLAÐ

Fjármálastjóra sveitarfélaga á hbs. vegna fjárhagsstöðu Strætó

Efni: Yfirferð fjármálastjóra sveitarfélaga sem standa að rekstri Strætó og tillögur um leiðir / lausnir

Á eigendafundi Strætó bs. þann 5. september sl. var fjármálastjórum sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu falið að taka til rýningar þau gögn sem fyrir liggja vegna erfiðrar fjárhagsstöðu fyrirtækisins og leggja fram tillögur að nálgun í því efni. Var á eigendafundinum bókað eftirfarandi:

„Áfram verði unnið að gerð fjárhagsáætlunar byggðasamlagsins fyrir árið 2023 og leitað lausna á þeirri fjárhagsstöðu sem liggur fyrir. Er fjármálastjórum sveitarfélaganna ásamt framkvæmdastjóra Strætó bs. falið að fara yfir málið og leggja fram tillögur að nálgun í því efni. Verður umræðunni haldið áfram á næsta eigendafundi sem boðaður verður fljótlega.

Þá er formönnum stjórna SSH og Strætó bs. ásamt framkvæmdastjórum SSH og Strætó bs. falið að hafa frumkvæði að samtali við ríkið, en hluta þess tapreksturs sem nú liggur fyrir má rekja til minni tekna Strætó bs vegna Covid-19.“

Verkefnið sem fjármálastjórahópnum er falið er í raun tvíþætt, annars vegar bráðavandi vegna sjóðsstöðu á árinu 2022 og hins vegar vandi til lengri tíma. Sveitarfélögin sem standa að og bera ábyrgð á rekstri Strætó eru í þröngri stöðu til að auka niðurgreiðslur á þjónustu almenningsgangna eins og sakir standa. Því er nauðsynlegt að fara í góða rýningu á stöðunni og opna á alla möguleika til að leysa vandann til framtíðar.

Hópur fjármálastjóra hefur fundað tvívegis og rýnt eftirfarandi gögn;

- Skýrsla KPMG – Greining á áætlaðri fjárþörf – samantekt unnin fyrir Strætó, 2. sept. 2022.
- Kynning Strætó á fundi stjórnar SSH, 5. sept. – Umræður um forsendur fjárhags- og starfsáætlunar 2023-2027.
- Fjárhagsáætlun Strætó – Samantekt sviðsmynda 1-3, dags. 16. sept. 2022.

Fjármálastjórar áttu einnig fundi með framkvæmdastjóra og fjármálastjóra Strætó og fengu frekari upplýsingar og skýringar sem varpa ljósi á stöðuna. Til að unnt sé að fara í áframhaldandi vinnu og móta tillögur til lengri tíma, er brýnt að fá greinargóð fjárhagsgögn og skýringar frá félaginu, m.a.:

- Upplýsingar um breytingar á rekstrarfjárhæðum frá áætlun ársins ásamt greinargóðum skýringum á frávikum.
- Upplýsingum um kostnað vegna nýrra, ófjármagnaðra verkefna, s.s. næturstætó, áhrif hagræðingaraðgerða ársins sem fóru seinna af stað en áætlað var.

- Sjóðsstreymisyfirlit pr. mánuð fyrir næstu 12 – 18 mánuði.
- Gögn um fjölda þeirra sem nota þjónustuna, ásamt upplýsingum um áhrif gjaldskrárbreytinga á fjölda / tekjur í einstökum gjaldskrárflokkum.
- Skoða vanda fyrri ára sem er að raungerast nú.

Bráðavandi 2022.

Rekstrarniðurstaða Strætó var neikvæð um 600 m.kr. fyrstu 6 mánuði ársins 2022, veltufé frá rekstri var neikvætt um 393 m.kr. og eigið fé stóð í 245 m.kr. Í skýrslu KPMG er gert ráð fyrir að það þurfi allt að 1.000 m.kr. á árinu 2022 til þess að mæta taprekstri og neikvæðri stöðu veltufjár. Gerir KPMG ráð fyrir að með slíku framlagi verði staða eiginfjár 120 m.kr. í lok árs eða sem nemur 4%. Stjórnendur Strætó hafa lagt fram 3 mismunandi sviðsmyndir til þess að takast á við bráðavanda félagsins sem miða að því að eigendur leggi fram aukin rekstrarframlög á árinu, frá 347 m.kr. (sem miðast við eins mánaðar viðbótar rekstrarframlag) til 1.000 m.kr. viðbótar rekstrarframlags.

Tillögur fjármálastjóra sveitarfélaga hbs.:

Lagt er til að rekstrarframlag yfirstandandi árs 2022 verði hækkað um sem nemur einni og hálfri mánaðargreiðslu eða 520,5 m.kr. Slík ráðstöfun fæli í sér jákvæða stöðu eigin fjár um áramót og tryggir greiðslugetu félagsins fram yfir áramót með áætlaðri stöðu handbærs fjár í 275 m.kr. um áramót. Undanfarin ár hafa hækkanir á framlögum fylgt forsendum fjárhagsáætlunar en ekki fylgt kostnaðarhækkunum sem hefur þrengt að rekstrinum. Skipting milli sveitarfélaganna verði sem hér segir:

Eigendur	Hlutf.	Mánaðar- framlag	Hálft mánaðar- framlag	Samtals
Reykjavíkurborg	61,7%	214.113.282	107.056.641	321.169.924
Kópavogur	13,8%	47.915.469	23.957.735	71.873.204
Hafnarfjörður	9,7%	33.680.855	16.840.427	50.521.282
Garðabær	7,5%	25.975.708	12.987.854	38.963.562
Mosfellsbær	5,4%	18.883.095	9.441.548	28.324.643
Seltjarnarneskaupstaður	1,8%	6.399.619	3.199.809	9.599.428
		346.968.029	173.484.015	520.452.044

Lagt er til að gripið verði strax til gjaldskrárhækkunar, enda hafa hækkanir verið litlar sem engar eða a.m.k. óverulegar um nokkurra ára skeið og gjaldskrár fyrir mánaðar- og árskort, sem og gjaldskrár fyrir afsláttarkort, lágur. Getur gjaldskrárhækkun skilað allt að 25 m.kr. tekjuaukningu frá 1. okt. út árið 2022. Ljóst er óverulegar gjaldskrárbreytingar undanfarinna ára (sem hlutfall af rekstrarkostnaði) hafa haft umtalsverð áhrif á rekstrarniðurstöðu Strætó. Þannig hefur komið fram að svokölluð „strætó-vísitala“ hefur hækkað um rúm 28% frá árinu 2019 (fyrir Covid) og ef gjaldskrár hefðu fylgt henni væru tekjur 5-600 m.kr. hærrí á ári, m.v. áætlaðar fargjaldtekjur 2022.

Brýnt er að hefja strax viðræður við ríkið um stöðu félagsins og tryggja með samningum aðkomu þess að þeim vanda sem uppi er og rekja má til áhrifa Covid-19 á rekstur félagsins. Að sama skapi verði lögð áhersla á að ríkið verðbæti framlag sitt frá árinu 2011 með

strætóvísitölu í samræmi við samkomulag þar um, eða með sama hætti og sveitarfélögin eru og hafa gert.

Skipaður verið 3ja manna starfshópur sérfræðinga/fjármálastjóra sveitarfélaganna, sem vinnur á næstu 2 mánuðum að mótun frekari tillagna með stjórnendum Strætó bs. um rekstur félagsins til næstu þriggja ára. Tillögur liggja fyrir þann 1. desember n.k.

Til lengri tíma litið.

Þegar horft er til lengri tíma, þá er nauðsynlegt að rýna framtíðarrekstrarhæfi Strætó og setja fram raunhæfar áætlanir sem tryggja rekstur félagsins til lengri og skemmri tíma. Í ljósi þeirra breytinga sem fyrirséðar eru á fyrirkomulagi almenningsamgangna á höfuðborgarsvæðinu með tilkomu Borgarlínu er lögð fram sú tillaga að rekstur félagsins verði tryggður með skýrum hætti til næstu þriggja ára með hliðsjón af þeim áherslum sem lagt verður upp með í nýju leiðarneti eftir því sem það liggur fyrir. Tillagan tekur mið af því að unnið er að samningum milli ríkis og sveitarfélaga um rekstur Borgarlínu og mun niðurstaða þeirra viðræðna væntanlega hafa mikil áhrif á rekstur og stöðu Strætó til lengri framtíðar.

Lagt er til að eftirfarandi nálgun verði höfð á nánari vinnu við tillögugerð:

Kostnaðarhliðin: það eru nokkrir þættir sem þarf að rýna og draga fram staðreyndir:

- A) Rýna kostnaðinn og fá greinargóðar skýringar á frávikum frá áætlun. Hvaða þættir hafa breyst frá því að áætlun var gerð. Ljóst er að Covid19 faraldurinn hafði mikil áhrif á árunum 2020 og 2021 og í janúar og febrúar á yfirstandandi ári. Áhrif hans á reksturinn á yfirstandandi ári virðast þó vera óverulegar frá því sem var þegar áætlun ársins var unnin. Hópurinn telur mikilvægt að fara í dýpri rýningu á rekstrinum og fá betri fjárhagsgögn frá félaginu.
- B) Skoða þarf endurnýjunarþörf tækja sem er brýn að óbreyttu til að tryggja þjónustuna.
- C) Rýna og meta tillögur um útvistun þjónustunnar og aðra mögulega þætti til hagræðingar í rekstri.
- D) Rýna kostnaðaráhrif vegna styttingu vinnuvikunnar og áhrif þess á rekstur og framlög.

Tekjuhliðin: Rýna þarf nokkra þætti og draga fram staðreyndir.

- A) Fá upplýsingar um farþegafjölda, kostnað pr. ferð, kostnað pr. ekinn km, kostnað pr. íbúa hvers sveitarfélags, hlut notenda í kostnaði við þjónustuna. Einnig þarf að taka saman yfirlit yfir gjaldskrár undanfarin ár og framreikna m.a. strætóvísitölu.
- B) Meta verðteygni eftir því sem kostur er, þ.e. áhrif tekjubreytinga á farþegafjölda.
- C) Móta stefnu til næstu ára um hlut notenda í kostnaði við þjónustuna. Fyrir liggur í eigendastefnu að heimilt sé að stilla gjaldskrá þannig upp að notendur greiði allt að 40% kostnaðar. Það hefur þó aldrei náðst og nú er hlutur notenda u.þ.b. 20%. Meta þarf áhrif þess að hækka kostnaðarhlutdeild notenda og möguleg áhrif þess á farþega- og tekjuþróun. Á árunum 2017 og 2018 voru þjónustutekjur á bilinu 29-33% og þá gekk reksturinn nokkuð vel. Ef gjaldskrár hefðu haldist sem sama hlutfall tekna og þær voru á þessum árum, væru fargjaldatekjur u.þ.b. 700 m.kr. – 1.000 m.kr. hærri en þær eru áætlaðar á yfirstandandi ári. Ef farið væri í að hækka þær þannig að þær væru 40% af kostnaði væri hækkunin u.þ.b. 1.600 m.kr.

- D) Undirbúa tillögur um það hvernig framlög sveitarfélaganna eru framreiknuð frá ári til árs, t.d. hvort nota eigi strætóvísitölu. Tekið verði tillit til stefnumörkunar um kostnaðarþátttöku farþega (gjaldskrár).

Framsetning gagna og mælikvarðar:

- A) Yfirfara og skilgreina kennitölur, mælikvarða og markmið þeirra til stjórnar.
B) Skilgreina jafnframt framsetningu og skýringar fjárhagsganga til stjórnar, eigenda og fjármálastjóra sveitarfélaga hbs.

Aðkoma ríkisins að rekstri Strætó:

- A) Áhersla verði lögð á að ríkið leggi fram sérstök framlög vegna áhrifa Covid-19 á rekstur félagsins.
B) Áhersla verði lögð á að fá niðurstöðu í samninga um framlög ríkisins frá árinu 2012, en framlögin hafa staðið í stað og ekki fylgt verðlagi eða kostnaðarhækkunum.
C) Skoðaðar verði til samanburðar upplýsingar um stuðning / niðurgreiðslu ríkisins á strætóþjónustu / almenningsvagnþjónustu til sveitarfélaga á landsvísu.

Virðingarfyllst,

Halldóra Káradóttir, sviðsstjóri fjármála- og áhættustýringarsviðs Reykjavíkurborgar

Kristín Egilsdóttir, sviðsstjóri fjármálasviðs Kópavogsbæjar

Guðmundur Sverrisson, f.h. fjármálastjóra Hafnafjarðar

Lúðvík Hjalti Jónsson, fjármálastjóri Garðabæjar

Pétur Jens Lockton, fjármálastjóri Mosfellsbæjar

Gunnar Lúðvíksson, fjármálastjóri Seltjarnarnesbæjar